

Versterking ja, versnippering nee

De discussie over de toekomst van de journalistiek in Nederland concentreerde zich de afgelopen tijd op de toekomst van de dagbladen. Daar worden verliezen geleden en vallen ontslagen. En het blijkt lang niet eenvoudig om verspreiding van nieuws via internet ook rendabel te maken. Adviescommissie en minister kijken daarom (ook) naar de Publieke Omroep; kan die niet bijspringen? Het antwoord: jazeker, graag zelfs. Maar wel zo dat het uiteindelijke doel – een sterke en pluriforme journalistieke infrastructuur – er mee wordt gediend. 'Quick fixes' bestaan niet, de bereidheid tot samenwerking bestaat wel degelijk.

Als de Tweede Kamer morgen vergadert over de adviezen van de Tijdelijke Commissie Innovatie en Toekomst Pers zullen sommigen – in en buiten de Kamer – de verleiding niet kunnen weerstaan om de veronderstelde tegenstelling tussen dagblad en omroep nieuw leven in te blazen. Maar bij de Nederlandse Publieke Omroep wordt al lang over de schutting heen gekeken, waarbij het doel vooral is een sterke en pluriforme journalistieke infrastructuur in Nederland te behouden en waar nodig te verstevigen.

Natuurlijk bestaat er debat tussen kranten en omroepen, maar dat wil niet zeggen dat beide sectoren elkaar per definitie uitsluiten of beconcurreren. Wat de Publieke Omroep betreft is het juist de wisselwerking tussen kranten, rtv en internet die ervoor zorgt dat het openbare debat breed wordt gevoerd en grote groepen burgers betrokken blijven. Dat is mooi, maar hoe uit zich dat dan concreet, zult u zich afvragen. Uitwisseling van beeldmateriaal is er één. Een van de succesvolste innovaties van de publieke omroep is 'Uitzending Gemist'. Per maand worden daar gemiddeld 13 miljoen video-streams opgevraagd. Sinds kort is uitzending Gemist ook beschikbaar via een zogenaamde 'embedded player'; daarmee kunnen fragmenten uit een uitzending op andere web sites worden geplaatst. De Publieke Omroep wil die dienst graag aan de kranten aanbieden, zodat redacteuren hun bijdragen op internet kunnen verrijken met audiovisueel materiaal, materiaal dat dan binnen de eigen webomgeving van de krant beschikbaar is. Redactionele samenwerking tussen omroep en krant is een volgende stap. En die stap is of wordt al gezet nu het Commissariaat voor de Media dergelijke initiatieven mogelijk maakt. Rond 'Pauw & Witteman' willen VARA en Volkskrant bij voorbeeld gaan samenwerken. Omroep Max en de Telegraaf werken aan een Kerstconcert. Het Financieele Dagblad en NOVA bekijken samenwerking, BNN wil iets opzetten met NRC.next. Dergelijke samenwerkingsvormen leiden tot twee vliegen in één klap: versterking van de journalistiek en tegelijkertijd mogelijkheden om op kosten te besparen.

Een langlopend dispuut bestaat tussen de Publieke Omroep en geschreven media over de vrijgave van programmeergegevens. Voor de omroepgidsen zijn die schema's core business bij het bedienen van de 3,5 miljoen omroepleden. Voor uitgevers/kranten zijn ze niet eerder dan 24 uur tevoren beschikbaar en daar lopen de kranten tegen te hoop. Ze willen de data gebruiken voor productinnovatie. De Publieke Omroep is in principe bereid die gegevens tegen een redelijke vergoeding beschikbaar te stellen, maar vraagt zich wel af of daarmee die innovatie tot stand kan komen. Bij volledige vrijgave van de gegevens zullen ook de distributeurs (o.a. kabelmaatschappijen) hun voordeel willen doen, zo verwacht ik. Ze zouden wel gek zijn als ze de mogelijkheid lieten passeren om hun Elektronische Programma Diensten te verbeteren. De Publieke Omroep blijft ook dan bereid de programmeergegevens tegen een redelijke vergoeding vrij te geven, maar vraagt zich wel af of daarmee het hogere doel – de journalistiek in het algemeen en de kranten in het bijzonder helpen – wordt gediend.

Meer zie ik in de mogelijkheid die de Mediawet nu biedt om omroepen deel te laten nemen in journalistieke productiehuisen; omroep en krant kunnen dan – in het op te richten productiehuis – een multimediale redactie vormen waar ook kan worden

geëxperimenteerd met crossmediale vormen. Verspreiding geschiedt dan via print, radio, televisie en nieuwe media. Door hun kleinschaligheid zijn dergelijke bedrijven ideaal voor de uitvoering van innovatieve ideeën. En daar kunnen omroep en krant hun voordeel weer mee doen.

Kortom: versterking van de journalistiek in Nederland ziet ook de Publieke Omroep als kerntaak. Samenwerking tussen dagbladen en omroepprogramma's biedt daarbij mogelijkheden, hoewel het soms zoeken is naar de juiste vorm. Dergelijke initiatieven vragen van hoofdredacteuren van kranten én van programma's om uithoudingsvermogen, moed en visie.

Henk Hagoort
Voorzitter Raad van Bestuur NPO